

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و
انگلیس در جهان امروز

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۴۱

تاریخ: ۱۳۹۲/۷/۱۳

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان
طرح افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و
انگلیس در جهان امروز

تدوین:

فهییم مصطفی زاده

ناظر علمی:

سلمان عمرانی

گروه تدوین

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۴۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۷/۱۳

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

**طرح افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و
انگلیس در جهان امروز**

فهرست مطالب

۳.....	مقدمه
۴.....	طرح افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز
۴.....	مرحله اول
۶.....	نظر (مرحله اول) شورای نگهبان
۷.....	مرحله دوم
۸.....	نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی بوسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین مرکز تحقیقات، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این مرکز، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرائف مورد نظر اعضا را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

طرح افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز

مرحله اول

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۸/۹/۸

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۸/۹/۱۸

ماده واحده- به منظور مقابله با توطئه‌ها و محدودسازی‌های ناعادلانه آمریکا و انگلیس علیه جمهوری اسلامی ایران و جهت آگاه‌سازی جامعه جهانی از موارد عدیده نقض حقوق بشر توسط این دو کشور و حمایت از جریان‌ات مترقی که در برابر اقدامات غیرقانونی دولت‌های آمریکا و انگلیس در جهان ایستاده‌اند، مبلغ بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از محل حساب ذخیره ارزی تخصیص می‌یابد.

تبصره ۱- چگونگی هزینه نمودن این اعتبار در کارگروهی با مسؤولیت وزارت اطلاعات و عضویت وزارت امور خارجه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان ارتباطات و فرهنگ اسلامی و همچنین یکی از اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به عنوان ناظر با انتخاب کمیسیون تصمیم‌گیری می‌شود.

تبصره ۲- وزارت اطلاعات به عنوان مسؤول کارگروه موظف است هر سه ماه یک بار گزارش کار خود را به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

تبصره ۳- وزارت امور خارجه موظف است سالانه گزارش نقض حقوق بشر در ایالات متحده آمریکا و انگلیس را تهیه و در روز سیزدهم آبان ماه منتشر نماید.

الف - دیدگاه مغایرت

- با توجه به اینکه ماده واحده منابع تأمین مالی طرح مزبور را مشخص نکرده و برداشت از حساب ذخیره ارزی از طریق ارائه «طرح» نیازمند تأمین منابع است، نه صرف تعیین آن، لذا طرح مزبور از این حیث مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

- از آنجا که طبق اصل (۸۵)، سمت نمایندگی قائم به شخص است و خود مجلس هم جز در دو مورد (قوانین آزمایشی و اساننامه‌ها) نمی‌تواند این حق را به دیگری واگذار کند، لذا واگذاری تعیین ناظر به کمیسیون مغایر اصل مزبور می‌باشد.

- با توجه به اینکه بر اساس اصل (۷۶) قانون اساسی، مجلس حق تحقیق و تفحص را دارد و لازمه تحقیق و تفحص، تعیین ناظر از سوی مجلس است. بنابراین از آنجا که تحقیق و تفحص حق مجلس است نه کمیسیون، لذا گذاشتن تعیین انتخاب ناظر به عهده کمیسیون در تبصره (۱)، خلاف اصل (۷۶) می‌باشد.

ب - دیدگاه عدم مغایرت

- اصل (۷۵) قانون اساسی در مقام بیان "معلوم شدن محل تأمین هزینه" طرح است و فرقی نمی‌کند که این محل موجود باشد و یا از طریق درآمد تأمین شود. به عبارت دیگر، معنای تأمین در اصل (۷۵)، فقط تأمین از طریق درآمد نیست بلکه در صورتی که پول موجود نیز به عنوان هزینه طرح در نظر گرفته شود، مطابق اصل (۷۵) خواهد بود.

- انتخاب ناظر توسط کمیسیون در تبصره (۱) ماده واحده در راستای اعمال حق تحقیق و تفحص مجلس نیست، بلکه در اینجا مجلس به دنبال تعیین یک نفر جهت گزارش دهی به مجلس در موارد لازم و بدون هیچگونه دخالت در امور اجرایی است و این انتخاب نیز هم به صورت مستقیم امکان پذیر است و

هم با واسطه. بنابراین با توجه به اینکه هیچ اصلی دلالت بر انتخاب مستقیم ناظر توسط مجلس نمی‌کند و نیز با توجه به اصل (۷۱) که به مجلس اختیار وضع قانون در تمام امور را داده است، لذا واگذاری انتخاب ناظر به کمیسیون مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- ۱- ماده واحده مزبور مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- تبصره (۱) ماده واحده مزبور مغایر اصل ۷۶ قانون اساسی شناخته شد.

نظر (مرحله اول) شورای نگهبان^۱

- ۱- ماده واحده، از این جهت که به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد و طریق تأمین آن معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- در تبصره (۱)، تعیین یکی از اعضاء کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به عنوان ناظر با انتخاب کمیسیون، مغایر قانون اساسی شناخته شد.

---

^۱. مندرج در نامه شماره ۸۸/۳۰/۳۶۷۴۵ مورخ ۸۸/۹/۱۸ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

مرحله دوم

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۲/۳

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۲/۲۰

ماده واحده- به منظور مقابله با توطئه‌ها و محدودسازی‌های ناعادلانه آمریکا و انگلیس علیه جمهوری اسلامی ایران و جهت آگاه‌سازی جامعه جهانی از موارد عدیده نقض حقوق بشر توسط این دو کشور و حمایت از جریانات مترقی که در برابر اقدامات غیرقانونی دولتهای آمریکا و انگلیس در جهان ایستاده‌اند مبلغ بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از محل حساب ذخیره ارزی تخصیص می‌یابد.

تبصره ۱- چگونگی هزینه نمودن این اعتبار در کارگروهی با مسؤولیت وزارت اطلاعات و عضویت وزارت امور خارجه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان ارتباطات و فرهنگ اسلامی و همچنین یکی از اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی با معرفی کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر تصمیم‌گیری می‌شود.

تبصره ۲- ...

الف - دیدگاه مغایرت

- موافقت هیأت وزیران مبنی بر قبول بار مالی این طرح، ایراد اصل (۷۵) را برطرف نمی‌کند؛ زیرا صرف موافقت دولت کفایت نکرده بلکه طریق جبران هزینه طرح مزبور باید مشخص شود و دولت نمی‌تواند از اعتبارات و بودجه‌هایی که محل هزینه آنها توسط مجلس تعیین شده است، در خصوص این طرح استفاده کند. در صورتی که دولت به این امر متمایل باشد، می‌تواند از طریق لایحه اقدام کند.

ب - دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به موافقت هیأت وزیران با بار مالی طرح مزبور در جلسه مورخ ۸۹/۱۲/۱۸، این مصوبه مغایرتی با اصل (۷۵) قانون اساسی ندارد.

- از آنجا که در مصوبه اصلاحی انتخاب ناظر توسط کمیسیون موکول به تصویب مجلس شده است، لذا ایراد سابق شورا در این خصوص برطرف شده و این ماده با ایرادی مواجه نمی‌باشد.

ج - دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د - تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مزبور، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

---

^۱ مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۶۶۷۱ مورخ ۹۱/۲/۲۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نگهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا فو تحت تاثیر بیج قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون بیج ملاحظه ای جلو گیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir